

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

84. Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus. Et in textu huius Resolutionis decem casus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis. Et tandem superest hæc ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

9. Verum quidem est, quod doctrina allata habet magis locum post factum, quam ante factum; nam tunc restringendus est exitus, ne detur materia peccandi alicui; nihilominus adductæ rationes mihi videntur multum persuadere probabilitatem hujus opinionis Grassij, & aliorum; neque enim videtur rationabile pro levi exitu, & ceteri, arguere Monialem de peccato mortali, & censuris. Hucusque Pater Bordonus sed ego non discedo ab opinione, quam olim docui, & quam communiter tenent Doctores, quos ego alibi citavi, & ex me adducit Del-Bene ubi supra, quibus adde Giballinum ubi supra con-
fess. 2. num. 34.

RESOL. LXXXIV.

Notabilia quadam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus.

Et in textu hujus Resolutionis decem casus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis.

Et tandem superest hæc questio, an, nimia frequentia Monasterij Monialium absque legitima causa sit peccatum? Ex parte 3. tractatu 2. Resolutione 48.

Nota primò, quòd aliqui dixerunt non incurtere excommunicationem qui loquitur cum Moniali ea nihil respondente, quia verba legis pœnalis non sunt extendenda, sed colloqui significat, simul loqui, & cetera. Verum contrariam sententiam, & meritò docet Grassius *tomo 1. confil. 22. de sentent. excommunicationis num. 30.* Sed an idem dicendum sit de eo, qui audit Monialem sibi loquentem, quamvis ipse illi non respondeat? affirmat Grassius ubi supra, numero 21. At ego contrariam sententiam tenco, quia excommunicatio lata est contra loquentes cum Monialibus, sed audire non est loqui, etiam ex lata significatione vocabuli. Ergo, &c.

2. Nota secundo, quod qui per nutus, & signa Moniales alloquitur, incurrit in excommunicationem, quicquid asserant aliqui Neoterici mortu eo, quod sic loquens non loquitur more humano, loqui etenim est voce articulata internos conceptus explicare; ergo si quis nutu illos manifestet, non est propriè loqui. Sed affirmativa sententia, ut dixi, est tenenda, & illam docet Grassius *de casib. in reseruat. libro 2. capite 5. numero 35.* Vbi etiam tenet idem dicendum de eo, qui loqueretur per interpositam personam in præsentia Monialis audientis, & per eandem interpositam personam respondentis, quia id in effectu idem est, ac si cum ipsa Moniali colloqueretur. Sed ego in hoc contrarium tenco, & ita in praxi etiam à viris timoratis observatur, & à fortiori non incurreret in excommunicationem, qui mitteret moniali absentem nuntium, vel epistolam.

3. Nota tercio, quod loquentes cum Abbatissis sine licentia Episcopi, incurrit in excommunicationem, & ita tenet Grassius *de casib. reseruat. libro 2. capite 5. numero 31.* Verum mihi contraria sententia magis placet, quia sicut nomine Monachorum non venit Abbas, ut notat Glossa in *capit. final. de simonia*, & ibi Panormitan. num. 2. Cardinalis in *Clem. 1. num. 7. in 6. opposit. de Regular. ita dicendum est, quod nomine Monialium non veniat Abbatissa.*

4. Nota quarto, quod qui per interpretem loqueretur, ut si loquatur aliqua lingua, quam Monialis non intelligit, sed alius explicaret Moniali sensum verborum, secundum Grassium *de casib. re-*

servat. libro 2. cap. 5. num. 34. incurreret in excommunicationem; sed ego contrariam sententiam tenco, quia talis verè non loquitur cum Moniali, sed cum illo interprete; quare idem est, ac si dixeret Moniali, nuntium mitteret.

Nota quinto, contra dictum Grassium *tom. 1. confil. 22. de sentent. excommunicationis num. 9.* pueros, puellâsque ante annum decimum quartum completum, loquentes cum Monialibus non incurtere in excommunicationem, per ea, quæ adducit Bonacina *de censur. disputat. 1. questione 1. punct. 4. numero 7.* cum aliis. Idem dicendum est de advenis, & peregrinis si cum Monialibus colloquantur in aliqua civitate ubi domicilium non habent, ex his, quæ diximus in *tractatu de legibus.* Et idem asserendum puto de Episcopis, qui ut experientia demonstrat sine serupulo cum Monialibus loquuntur absque Ordinatorum licentia. Et ita docet Grassius *de casib. reseruat. lib. 2. cap. 5. num. 27. & 54.* licet contrarium teneat Gratianus *tom. 2. cap. 393. num. 20.* & hic Panormi observatur.

6. Nota sexto, quod, ut alibi diximus, collocutio de rebus indifferentibus cum Moniali per spatium unius *Miserere*, & aliquid amplius ratione parvitatis materiæ, non sufficit ad incurrendam excommunicationem, licet aliqui asserant sufficere decem verba, imò duo, vel tria tantum, si collocutio esset de rebus obsecenis. Adde etiam quod aliquando quælibet, licet longa, collocutio etiam de rebus obsecenis, non sufficit ad incurrendam excommunicationem, ut v. g. si dominus, qui solitus est minas exequi, comminaretur aliquod grave malum servo, vel ancillæ, nisi ad colloquendum cum Moniali de rebus turpibus, accedat; quia lex Ecclesiastica non obligat cum tanto rigore, ideo in tali casu servus, & ancilla, licet peccent, non tamen in hæc excommunicationem incurrit.

7. Nota septimo, quod excommunicatio lata contra accedentes ad Monasteria ad colloquendum cum Monialibus, non ligat illum, qui loquitur cum Moniali, quæ est intra clausuram de domo, quæ propinqua est illi Monasterio, quia talis excommunicatio cum sit pœnalis, stricte est interpretanda; cum ergo sit lata contra accedentes ad Monasterium ad colloquendum, non est extendenda ad illum, qui non accedit ad Monasterium, sed cum Moniali loquitur de domo. Et ita hæc sententiam tenet Grassius *tomo 1. confil. 22. de sentent. excommunicationis num. 23.* licet contrarium, & magis probabiliter tenendum sit, quia principaliter, & per se prohibetur in tali casu ipsa collocutio, accessus verò ad Monasterium prohibetur per accidens; ergo, &c. Et ita videtur aperte docere Henriquez *lib. 13. cap. 26. num. 2.*

8. Nota octavo, quod omnes Regulares, etiam exempti alloquentes cum Monialibus absque licentia, possunt puniri ab Episcopo ex constitut. Gregor. X. V. & ex Declaratione Cardinalium Romæ typis excusa anno 1624. & hoc etiam si alloquantur in Monasterio ipsis Regularibus subdito, ut notant Bellocchius in *praxi de Casib. reseruat. part. 2. quest. 9. numero 17.* Bonacina *de clausur. quest. 3. punct. 4. numero 8.* & alij. Notandum est tamen contra Duandum in *Bull. Cœn. l. b. 1. cap. 1. quest. 3. num. 19.* quod non colligitur ex dicta Declaratione Cardinalium Episcopos, etiam tanquam Apostolicæ Sedis Delegatos, posse peculiari statuto prohibere Regularibus exemptis, sub pœna excommunicationis, ne cum Monialibus colloquantur. Unde inferitur etiam contra Grassium in *decis. part. 1. lib. 2. cap. 49. numero 68.* & alios, quod Religiosi exempti non afficiuntur censuris ab Episcopo impositis contra accedentes ad Monasteria

Sup. hoc ib. §. ult. ad n. adiun. Et tandem.

Sup. his in res. not. seq. §. Nota quinto, &c. Sup. hoc inf. in res. 87. §. Nota quarto.

Alibi inf. in res. 124. a lin. 1. & in tit. 5. res. 46. post medium, §. 1.

Sup. hoc inf. in res. 87. & ed. hic, prop. 5. c. 1.

Sup. hoc ed. tenco in hoc §. in 7. tr. 1. res. 314. & late in res. 315. à principio, usque ad §. ultim. exclusivè.

Sup. hoc ibi. & alios, quod Religiosi exempti non afficiuntur censuris ab Episcopo impositis contra accedentes ad Monasteria

naſteria Monialium abſque licentia. Et ita tenet Sanchez de *marim. tom. 2. lib. 7. diſp. 33. num. 33*. Rodriguez in *99 Regul. tom. 1. quaſt. 45. art. 2.* & alij, quos citat, & ſequitur Barboſa de *potest. Episcop. part. 3. alleg. 102. n. 73*.

9. Nota nono, non incurere in excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus, ſi quis loqueretur cum Novitiis, & ita docet Graſſius *tom. 1. conf. 22. de ſent. excomm. n. 26.* quia in odioſis, & poenaliſus Novitiis non comprehenduntur ſub nomine Monialium. Vnde ſi aliquis acceſſit ad Monaſterium cum licentia colloquendi cum aliqua Moniali, ſi ex induſtria ad ſe vocari faciat Novitiam, & cum ea colloquatur, non incurere in excommunicationem dicendum eſt.

10. Nota decimo, quod in conſcientia ad evitandum peccatum, & poenam excommunicationis, non eſt neceſſe ut licentia Ordinarij colloquendi cum Monialibus ſit in ſcriptis; & nota etiam quod hanc licentiam dare poteſt non ſolum Episcopus, ſed etiam ejus Vicarius; & ſi data fuerit indefinite, & abſque temporis praſcriptione, extinguitur per primam colloctionem. Vide Graſſium *ubi ſupra num. 40. & 41.* Sbrozium de *vicar. Episcop. lib. 2. quaſt. 109. & 210.* Maſtrullum *de ſiſtion. 97.* Ricciū *part. 3. collect. 587.* & alios.

11. Et tandem notandum eſt hic obiter, quod in *cap. Monaſteria, de vita, & honeſt. Cler. & in cap. periculose, de ſtat. Regul. in 6.* prohibetur frequentare Monaſteria Monialium. Sed difficultas eſt, an nimia frequentatio abſque legitima cauſa ſit peccatum? affirmat Hieronymus Llamas in *Methodo Curationis in append. quam ponit in fine §. 4.* & idem docet Rodriguez in *99 Regul. tom. 1. quaſt. 45. art. 4.*

12. Sed mihi abſolute loquendo placet opinio Sanchez in *ſumma, tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 120.* aſſerentis, ſecluſis aliis extrinſecis ſcandalis, aut mali ſinis circumſtantis, non eſſe culpam mortalem dictam frequentiam abſque juſta cauſa, & licentia, niſi frequentans ab Episcopo monitus non deſiſtat, verum rariſſime dicta frequentatio non generat ſcandalum.

RESOL. LXXXV.

An ligentur excommunicatione accedentes ad Monaſteria Monialium Regularibus ſubjecta; ſi ſtatutum Episcopi ſeriat cenſuras contra accedentes ad Monaſteria Monialium?

Et an incurant in praedictam cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, quia allocutio ſit in loco exempto? Ex *part. 5. tract. 9. Ref. 71.*

Sup. hoc in §. 1. **A**D hunc caſum reſpondet Aloyſius Bariola in *Aphor. lit. E. verb. Episcopus, §. ult.* ſic enim aſſerit: Episcopi ſtatutum ligans excommunicatione accedentes ad Monaſteria ſibi ſubjecta, non autem accedentes ad Monaſteria Regularibus ſubjecta, niſi ſpecialis mentio fiat de Cenobiis exemptis. Sed replicari poteſt, ſtatutum Episcopi afficere accedentes ad quaecumque Monaſteria abſque exemptorum ſpeciali mentione; quia ex Concilio Tridentino Episcopi à ſancta Sede ſunt delegati pro conſervanda Monialium clauſura, quæ ob frequentes acceſſus poſſet aliqua ex parte violari. Ita Bariola, qui pro negativa ſententia adducit Genueſem, pro affirmativa verò Ricciū. Verum non deſinam hic apponere ea, quæ aſſerit circa praſentem quaſtionem Bonacina de *cenſur. diſputatione 1. quaſtione 1.*

Sup. hoc in *punct. 11. num. 9.* ubi docet accedentem ad Monaſte-

ria exempta Monialium incurere cenſuram latam Ref. per ſtatutum ab Episcopo contra accedentes ad illa de *cenſur. Monasteria*, nam acceſſus ſit in territorio, non vero incurrit cenſuram latam per modum ſtatuti contra accedentes loquentes cum Monialibus, nam allocutio ſit in loco exempto. Ita ille.

RESOL. LXXXVI.

An ſeculares loquentes, & accedentes ad Monaſteria exempta, incidunt in cenſuram ab Episcopo latam? Idem eſt de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria.

Et quid, quando expreſſe non eſt vetitus acceſſus, vel aditio ad Monaſteria, ſed tantum loquutio?

Et docetur, quod non poteſt Episcopus Monaſteria exempta colloquentes cum ſuis ſubditis punire.

Et etiam advertitur quod omnes leges Episcopales Regularium, Monaſteria eſſe loca exempta, non ſolum ratione perſonarum inhabitantium, ſed etiam ratione loci per ſe, & ideo poſſe aliquem in loco exempto poſito intra eandem Diocceſim ipſum Episcopo laborare in diebus feſtibus de precepto ejusdem Episcopi, & ejus jeſunia non ſervare; & hoc idem dicendum eſt de aliis Episcopaliſus legibus. Ex *parte 10. tractatu 14. & Miſcell. 4. Reſolutione 50. aſias 48.*

§. 1. **N**egativam ſententiam tenet Pater Vidal in *Supra Arca Theologia moralis, titulo de Monialibus, Inquiſitione 2. numero 101.* ubi ſic ait: Deducitur, quod excommunicatione lata ab Episcopo contra accedentes abſque licentia ad Monialium Monaſteria, non ligat accedentes ad exempta, ut ſunt Monaſteria Regularibus ſubjecta: Hoc mihi clarum videtur; quoniam ad incurrendam excommunicationem duo neceſſario requiruntur, nempe formalis acceſſus, & allocutio; cum ergo in caſu noſtro utrumque conſumatur in loco exempto, ſequitur quod non incurritur excommunicatione; licet etiam actio accedendi inchoetur in loco non exempto, conſumatur tamen, & completur formaliter in loco exempto, ſicut accidit de locutione, quæ inchoatur, & perficitur in loco exempto, ut patet, & ibi delictum committi dicitur, ubi exterius conſumatur: ergo non contrahitur excommunicatione; nam paria ſunt locum eſſe Territorium, & eſſe exemptum, ut ex Gloſſa communiter recepta in *capite, Præſentiam, & Gloſſa final. de Conſtitution. in 6.* & ſentitur Doctores; ſed Episcopi excommunicatione ex communi Doctorem lata per modum ſtatuti, non ligat delinquentes ſubditos extra Territorium, cum Episcopi juridiſctio non extendatur extra ſuam Diocceſim, ex *capite 2. de Conſtitutionib. in 6.* ergo neque etiam ligat formaliter delinquentes in loco exempto. Ita Vidal; cui adde Alphoſium de Leone, de *Cenſur. Recollect. 2. numero 385.* ubi ſic aſſerit: Sequitur, primo, quod loquens cum Monialibus exemptis, vel earum Monaſterium intrans, non incurrit excommunicationem latam ab Episcopo contra ingredientes, & loquentes cum Monialibus. Avila *parte 2. capite 3. diſputatione 2. dub. 5. verſicul. Ex dictis ſequitur*, Sylveſter, Armilla, Sayrus, & Henriquez, quos ſequitur Fagundez libro 1. in *primū preceptum Eccleſie, cap. 7. m. ad finem*. Idem de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria docet Alterius, libro 3. *diſputatione 9. cap. 5. verſic. Ex his etiam inferri poteſt*. Layman, libro 1. *tract. 4. cap. 11. numero 5. verſic. idem Solum*. Sicut de loquentibus, ſcribit etiam Bonacina, *diſp.*